

שאלה זהה משולבת משפחה תאריך:

הזמן המוקצב: 20 דקות

מחברי גרעין השאלה: ד"ר טל וורצל, ד"ר לירון חדד ד"ר דיוויד זיסקוויט
אורלי עופר אלצין עו"ס יעל אלון עו"ס

עריכה: מיכל בן דור, מורן פלד מושקוביץ, דר' יעל הוד, דר' אלסי נחום

בכל סעיף יש לתת לנבחן ציון בין 0-4

כאשר 4 – מעולה 0- גרוע שים לב במידה ונתת ציון בין 0-2 עליך לנמק

לבוחן: יש להציג לנבחן את דף מידע מס' 1, להקריא את הפסקה הבאה:

שרה, בת 51, נשואה אם ל 4 ילדים, בני 18, 16, 14, 10. עברו לפני שנתיים ליישוב עירוני בדרום לגור קרוב לאימה של שרה. שרה בריאה, עובדת סוציאלית מועסקת במחלקה לשירותים חברתיים של העיריה. היא קרובה לילדיה, מעורבת בתפקודם במסגרות החינוכיות ובחוגים. נשואה לארז יליד הארץ, בן ה-55, בריא, רואה חשבון במקצועו. מסור לעבודה, מושקע בה ועובד שעות ארוכות. שרה עלתה עם משפחתה מצרפת בגיל 8. כילדה השתלבה יחסית מהר בארץ, הייתה תלמידה טובה ועזרה הרבה בבית, תמכה באחיה הצעיר ממנה שביטא קשיי הסתגלות לארץ, וסייעה להוריה בהתמודדות עם השפה החדשה. אימה עד היום לא הצליחה לשלוט בעברית בצורה טובה. אחיה מתגורר בחו"ל כעת. הוריה גרושים, אינם בקשר אחד עם השני. אביה בן ה-80, נשוי בשנית ולו 2 ילדים נוספים, מתגורר בצפון הארץ אין כמעט קשר בין שרה לאביה ומשפחתו החדשה. אימה בת ה-78, רחל, עברה אירוע מוחי לפני שנתיים, נשארה עם חולשה קלה בלבד ביד שמאל עצמאית באופן חלקי, נעזרת במטפלת מספר שעות ביום. שרה מקפידה לבקרה 3 פעמים בשבוע ולהיות בקשר טלפוני יומיומי עימה. אך לאחרונה, רחל החלה להתקשר כמה פעמים ביום שוכחת ששרה ביקרה אותה, כועסת שהיא לא שומעת ממנה וטוענת שהמטפלת מנסה לגנוב ממנה חפצים. דני בן ה-18 בנם הבכור עומד לפני גיוס לשרות קרבי, שירה בת ה-16 ועידו בן ה-14, שניהם תלמידים בחטיבה, מצליחים בלימודים פעילים חברתית ועסוקים בתחומי העניין שלהם. רון בן ה-10 תלמיד בבית ספר יסודי. אובחן עם לקות למידה. מצוי בתהליך אבחון בשאלה של ספקטרום אוטיסטי.

1. שאלה מס' 1: באיזה שלב נמצאת המשפחה במעגל החיים, מהן המשימות ההתפתחותיות שלה, ומהם האתגרים בפניהם עומדת?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

המשפחה נמצאת בשלב של משפחה עם מתבגרים (לפי הילד הראשון - קרט ומק'גולדריק).
שלב זה מתאפיין בשינוי מערכת היחסים בין ההורה למתבגר, התמקדות בנישואים וקריירה, העלאת גמישות של הגבולות עם מתן עצמאות למתבגר. וניוד משאבים לטיפול בהורים מזדקנים.
בשלב זה האנרגיה הנה צנטריפוגלית. נדרשת פחות השקעה בתא המשפחתי. עקב צרכיו של הבן הצעיר והימצאותו בתהליך של אבחון, נדרשת אנרגיה צנטריפטאלית של ההורים בטיפול בו. דבר אשר יכול ליצור קושי בהתמודדות המשפחה.
לפי מה שמסופר, ישנו הורה אחד שזקוק לסיוע אינטנסיבי יותר (אמא של שרה)

משפחה, שאלה זהה משולבת, יום שני/שלישי תאריך XXXXXXX

2. שאלה מס' 2: מה עוד היית רוצה לדעת לגבי הקשרים והתפקידים במשפחה?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון
• מה טיב הקשר בין ארז, האב לילדים? • מה טיב הקשר בין בני הזוג ומהי חלוקת התפקידים בניהם? • מה מצב ההורים של ארז? ואיך הקשר איתם? • מה טיב הקשר בין ארז לאמא של שרה? • איך הקשר בין שרה לאחיה שגר בחו"ל? • אילו קשרים קיימים בין הילדים בתוך המשפחה? • איך היחסים עם המטפלת של רחל? מבחינת רחל ומבחינת שרה? • מה מידת המושקעות של שרה בעבודה שלה? איך היא מחלקת את הזמן בין העבודה לבית? • מהם תחומי האחריות של ארז בבית וכלפי המשפחה? • האם הילדים המתבגרים לוקחים חלק בתפקידים בבית? • האם היה לדני הבן הבכור, תפקיד כלשהו בבית שעכשיו עם הגיוס לא יוכל לבצע?

שאלה מס' 3: מה עשויים להיות הלחצנים שעומדים מאחורי המשפחה בתקופה האחרונה?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון
• מעבר והסתגלות ליישוב חדש כולל הסתגלות של הילדים למסגרות והשתלבות בקהילה • מקום עבודה חדש של שרה, הסתגלות לתפקיד שעשוי להיות כרגע מאוד אינטנסיבי לאור המלחמה

- אירוע מוחי של סבתא והחמרה במצבה הקוגניטיבי, קושי שפתי בסיסי, שיתכן והחמיר
- גיוס קרב של בן לצבא, עזיבה של הבית ושרות ביחידה קרבית בתקופה לא יציבה ביטחונית
- בן צעיר עם לקות למידה וככל הנראה קשיים חברתיים, תקשורתיים, התנהגותיים בגינם נמצא בתהליך אבחון.

לבוחן: יש להציג לנבחן את דף מידע מס' 2, ולהקריא את הקטע הבא:

שרה פונה אליך כעת בשל נפיחות בבית שחי משמאל, היא שמה לב לנפיחות לפני 6-שבועות. ולא מצאה זמן להגיע, למעשה מאז שעברו לישוב החדש לא פנתה למרפאה וזהו הביקור הראשון שלה אצלך. במקום מגוריה הקודם המשפחה הייתה שייכת לקופה אחרת. אין לך מידע עליה, היא אומרת שלא עשתה בדיקות סקר, ולא בדיקות דם אולי מאז שהבן הקטן נולד.

שאלה מס' 4: קלינית

4. א. אילו שאלות ממוקדות לאבחנה המבדלת של נפיחות בבית השחי אצל שרה היית רוצה לשאול?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

- האם מאז ששמה לב לנפיחות היא גדלה?
- האם יש כאב? האם יש כאב דווקא אחרי שתיית אלכוהול?
- האם שמה לב לחום, הזעת לילה, ירידה במשקל?
- האם הייתה חולה במחלה ויראלית לפני שהבלוטות הופיעו?
- האם היה זיהום ביד לפני שהבלוטות הופיעו?
- האם שמה לב לנפיחות / בלוטות במקום אחר?
- האם יש פריחה?
- האם קיבלה חיסון באותה יד לאחרונה?
- האם עשתה איזשהם טיפולים להסרת שיער בבתי השחי?
- האם נוטלת תרופות כלשהן?
- האם יש מחלות רקע ראומטית? דרמטולוגית?

- האם ידוע על סרטן שד במשפחה? האם ביצעה בדיקת סקר או בדיקה גנטית?
- האם ישנם בעלי חיים בבית? חתולים? נשרטה?
- האם נחשפה לאנשים חולים בשחפת?
- האם הייתה חשיפה מינית לא מוגנת מחוץ לנישואין למישהו מבני הזוג?

שאלה מספר 5. קלינית

בבדיקה גופנית אתה ממשש נפיחות בבית השחי משמאל, לא רגישה, נראה לך שמורכבת מכמה גושים אבל לא ניתן להפריד בניהם במישוש, בעלות מרקם גומי. וגם בלוטה בצוואר משמאל. בספירת הדם ששרה עשתה נראית אנמיה נורמוציטית, ויש הפרעה קלה בתפקודי כבד, AST, ALT, ו LDH. מהו הברור הראשוני אליו היית מפנה את שרה?

5. מהו הברור הראשוני אליו היית מפנה את שרה?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

- חזרה על בדיקות דם, ספירה מבדלת ומשטח.
- בהתאם לתשובות על חשיפות ספציפיות – סרולוגיה מתאימה (סיפיליס, שחפת, שריתת חתול, טוקסופלסמוזיס, ברטונלה, הפטיטיס)
- סרולוגיה ראומטית
- סרולוגיה ל CMV, EBV
- ממוגרפיה וסונר שדיים ובתי שחי
- סונר מכוון לבלוטות בצוואר
- צילום חזה

שאלה מס' 6: משבר:

- א. מה דעתך על יכולת המשפחה להגיב בצורה יעילה למשבר הבריאות של שרה? על סמך מה אתה משער זאת?
- ב. אילו תהיות עולות לך בנוגע לממדי ההסתגלות והלכידות של המשפחה בהקשר של התמודדות עם המשבר?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

א.

- במשפחה כיום ריבוי לחצנים, ומיעוט במשאבים ביחס לעבר (עקב שינוי מצב האם והמעבר לסביבת מגורים חדשה).
- שרה עושה רושם של אישה חזקה שהחזיקה את כל בני המשפחה עוד בעודה ילדה כאשר היגרו לארץ מצרפת. ועם זאת היא אוחזת בתפקידים רבים במשפחה יש כרגע אפשרות שבריאותה תיפגע בצורה שלא תוכל לבצע אותם.

ב.

- מבחינת **מימד ההסתגלות**, המשמעות העיקרית היא שיתכן וידרשו לארגן מחדש את התפקידים במשפחה (לפי מודל אולסון), שרה שעד כה הייתה אחראית רגשית ותפעולית על הנעשה בבית ומול אימה ככל הנראה תידרש להשקיע הרבה יותר אנרגיה באבחון ובטיפול בעצמה.
- האם רמת ההסתגלות המשפחתית מספיק גמישה על מנת לשחרר את שרה מהאחריות על הברור של הבן ועל הטיפול באמא שלה?
- האם ארז יהיה מוכן לקחת תפקידים טיפוליים על עצמו כששרה היא אשת הטיפול בבית? האם ארז יהיה מסוגל להפחית שעות עבודה?
- האם הקשר בין האח של שרה לשרה ולאמא מספיק חזק בשביל שהוא יתגייס לבוא לעזרה מחו"ל?
- האם הבן הבכור יסכים לדחות את גיוסו לצבא או להתגייס ליחידה אשר קרובה לבית?
- אילו תפקידים יוכלו לקחת על עצמם הילדים הגדולים?
- מבחינת **מימד הלכידות** המשפחתית, יש לבדוק מה מידת הקשר הרגשי בין חברי המשפחה, והאם המשפחה ברמת לכידות אשר תאפשר לחבריה להיות מעורבים בטיפול באם ועדיין לשמור על אוטונומיה ופרטיות?

4. שאלה מס' 7: התערבות:

א. אילו אתגרים אתה מזהה בתור רופא המשפחה החדש של שרה?

ב. מה היה לך חשוב לעשות כרגע בשיחה מעבר מתן ההפניות לברור? הצע כמה אפשרויות שתוכל להציג לשרה

א.

- להכיר מטופלת חדשה מבחינה רפואית והקשרית וליצור קשר של אמון
- להבין מדוע השהתה שרה את הפניה שלה להיבדק, ומדוע לא עשתה בדיקות סקר? (צמר"ת- הפרשנות של שרה את התסמינים, התנהגות חרדתית הימנעותית בהקשר של בעיות רפואיות. אמונות בריאות מנוגדות להמלצה לבדיקות סקר, חוסר אמון במערכת הבריאות, קונטקסט- טיפול במשפחה, עבודה חדשה, חוסר הכרות עם המערכת הרפואית באזור והעדר קשר קודם עם רופא משפחה)
- להציג לשרה המשמעות האפשרית של הממצאים, כולל אפשרות של מחלה ממארת (שד, לימפומה) שעשויה להיות מסכנת חיים ומצריכה ברור מהיר ומקיף.

ב.

- לבטא הבנה למצבה המשפחתי של שרה, לשקף את ההבנה שלי לגבי העומס שבו נמצאת. להיות אמפתי לקשיים המרובים איתם מתמודדת. לשקף לשרה את החוסן והיכולות שלה על פי מה שסיפרה לי עד כה.
- לבדוק יחד עם שרה את המשאבים שלה, במה יכולה להיעזר ואילו שינויים בתפקידים יכולה לעשות כך שיתפנה לה זמן לטיפול בעצמה.
- S – אבדוק עם שרה האם יש משאבים בקהילה בהם יכולה להיעזר בטיפול באמא, מועדון? דיוור מוגן? איזה שינויים יכולים לעשות בתוך המשפחה מבחינת חלוקת תפקידים כדי ששרה תוכל להתפנות לברור והטיפול בעצמה? האם ההורים של ארז יכולים לעזור?
- C- האם לפי התרבות המשפחתית מקובל להכניס עובד זר הבייתה? האם מקובל להעביר לבית אבות? האם יש שיח במשפחה על הבעיות הרפואיות? האם הבעיה של רון היא "בושה" האם היא מוסתרת?
- R – האם הדת או אמונה רוחנית כלשהי מהווה גורם חוסן עבורה? במקרה שצריכה להתייעץ, האם פונה לסמכות דתית? האם יש אמונה מסוימת שמונעת משרה לעשות את הברור או הטיפול אם תצטרך?
- E – האם מצבם הכלכלי מאפשר לאחד מהם לרדת באחוזי המשרה כדי ללוות את האבחון של הבן הצעיר? האם יש ביכולתם לשכור שירותים פרטיים לטיפול בסבתא? או לשלם עבור בית אבות?
- E – האם ההכרות שלה עם תחום התוכן הסוציאלי עוזר לה או מקשה עליה בהתמודדות עם הבעיות של רון?
- E – האם יכול לעזור להביא את הסבתא להתגורר אצלם בבית? האם הבית מאפשר את זה? האם הבית של הסבתא מאפשר הכנסה של עובד זר?
- M- אנסה לחזק את המשאב הרפואי על ידי הצעה של תכנית מעקב בדרך שנוחה

לשרה (שיחות טלפון או פגישות כדי לדאוג לכך שתסיים את הברור בזמן. אנסה להבין מי הרפואי שמטפל בסבתא והאם צוות המרפאה מכיר אותה. איך שרה יכולה להשתמש בצוות הרפואי כדי לעשות מה שצריך כדי לקבל סיוע לאמא שלה. אסביר לשרה על האופן שבו פונה לקבלת תורים מהירים בסביבה.